

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/7525

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1339/2946
Konu : Yazılı soru önergesi

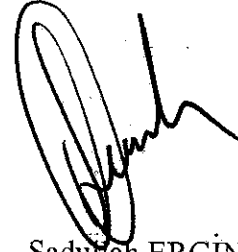
16.06/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 24/04/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/7525-12664/27407-sayıli yazı,
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü ifadeli, 28/04/2009 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-140-17/1685 sayılı yazı,
c) 18/05/2009 tarihli ve 1184/2543 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde Başbakanlığa gönderilen ve ilgi (b) yazı ile Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip olunan, İzmir Milletvekili Bülent Baratalı tarafından Sayın Başbakan'a yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/7525 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (c) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1337/2944

16.06/2009

Konu : Yazılı soru önergesi

Sayın Bülent BARATALI
İzmir Milletvekili
T.B.M.M.

Sayın Başbakan'a yöneltilip Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan 7/7525 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) Anayasanın;

1. "Mahkemelerin bağımsızlığı" kenar başlıklı 138. maddesinde,

"Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.";

2. "Hâkimlik ve savcılık teminatı" kenar başlıklı 139. maddesinde,

"Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.";

3. "Hâkimlik ve savcılık mesleği" kenar başlıklı 140. maddesinde,

"Hâkimler ve savcılar adlî ve idarî yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür.

Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hâkim ve savcıların nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

Hâkimler ve savcılar altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler; askerî hâkimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.

Hâkimler ve savcılar idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır.

Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.";

4. "Hâkim ve savcılarının denetimi" kenar başlıklı 144. maddesinde,

"Hâkim ve savcılarının görevlerini; kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere (Hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma, Adalet Bakanlığının izni ile adalet müfettişleri tarafından yapılır. Adalet Bakanı soruşturma ve inceleme işlemlerini, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırabilir.";

B) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

1. "İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması" kenar başlıklı 135. maddesinde,

"(1) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir. Cumhuriyet savcısı kararını derhâl hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl kaldırılır.

(2) Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınamaz. Kayda alma gerçekleşikten sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtlar derhâl yok edilir.

(3) Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir. Tedbir kararı en çok üç ay için verilebilir; bu süre, bir defa daha uzatılabilir. Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

(4) Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok üç ay için yapılabilir; bu süre, bir defa daha uzatılabilir.

(5) Bu madde hükümlerine göre alınan karar ve yapılan işlemler, tedbir süresince gizli tutulur.

(6) Bu madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),

2. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

3. İşkence (madde 94, 95),
4. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),
5. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),
6. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
7. Parada sahtecilik (madde 197),
8. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220),
9. Fuhuş (madde 227, fıkra 3),
10. İhaleye fesat karıştırma (madde 235),
11. Rüşvet (madde 252),
12. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282),
13. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315),
14. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.

(7) Bu maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimse, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz.";

2. "Tesadüfen elde edilen deliller" kenar başlıklı 138. maddesinde,

"(1) Arama veya elkoyma koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ancak, diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhâl bildirilir.

(2) Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ve ancak, 135 inci maddenin altıncı fıkrasında sayılan suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhâl bildirilir.";

3. "Soruşturmanın gizliliği" kenar başlıklı 157. maddesinde,

"(1) Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.";

C) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Gizliliğin ihlali" kenar başlıklı 285. maddesinde,

"(1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlali açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

(2) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak damgalanmalarını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayınlanması halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.";

C) 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun;

1. "Adalet Bakanlığı merkez kuruluşuna atama şartları ve şekli" kenar başlıklı 37. maddesinde,

"Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda:

a) Bakanlık tetkik hâkimliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile Bakanlık hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından muvafakatları ile Adalet Bakanı tarafından atama yapılır.

b) 1. Adalet müfettişliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az sekiz yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile adalet müfettişliği hizmetinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından muvafakatları alınarak,

2. Adalet Bakanlığı Müsteşarlığına, yüksek müşavirliklerine, müsteşar yardımcılıklarına, Teftiş Kurulu Başkanlığına, genel müdürlüklerine, Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığına, Teftiş Kurulu başkan yardımcılıklarına, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş bulunan birinci sınıf; müstakil daire başkanlıklarına, genel müdür yardımcılıklarına ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığına ise birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar arasından,

Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanının imzasını taşıyan müşterek karar ile atama yapılır.

Genel müdürlük daire başkanlıkları ile Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu üyeliklerine ise meslekte fiilen en az sekiz yıl çalışmış ve ikinci dereceye yükselmiş bulunan hâkim ve savcılar arasından Bakan onayı ile atama yapılır.

Bakanlık müşavirliklerine yapılacak atamalar Bakan onayı ile gerçekleştirilir.

Bakanlık merkez teşkilâtında olmayıp, yargı görevinden bu görevlere atanacakların muvafakati alınır.";

2. "Disiplin cezaları" kenar başlıklı 62. maddesinde,

"Hâkim ve savcılara; sıfat ve görevleri gereklerine uymayan hal ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca aşağıda yazılı disiplin cezalarından biri verilir :

- a) Uyarma,
- b) Aylıktan kesme,
- c) Kınama,
- d) Kademe ilerlemesini durdurma,
- e) Derece yükselmesini durdurma,
- f) Yer değiştirme,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

g) Meslekten çıkarma.

Adalet Komisyonu başkanları görev yaptıkları yargı çevresi içindeki hâkimlerin; ağır ceza Cumhuriyet başsavcılarını ise merkezdeki Cumhuriyet savcılarını ile bağlı ilçe Cumhuriyet başsavcı ve Cumhuriyet savcılarının; öğrendikleri disiplin cezasını gerektiren eylemlerini Adalet Bakanlığına bildirirler.";

3. "Ceza soruşturması veya kovuşturması ile disiplin soruşturmasının bir arada yürütülmesi ve zamanaşımı" kenar başlıklı 72. maddesinde,

"Hâkim ve savcılar hakkında ceza soruşturması veya kovuşturmasına başlanmış olması, aynı olaydan dolayı disiplin soruşturmasını gerektirmeyeceği gibi, ilgilinin mahkûm olması veya olmaması ayrıca disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmez.

Meslekten çıkarma ve yer değiştirme cezalarını gerektiren eylemler hariç olmak üzere, bu Kanuna göre disiplin soruşturmasını gerektiren eylemlerin işlenmesinden itibaren üç yıl geçmiş ise disiplin soruşturması açılamaz. Disiplin cezasını gerektiren eylemin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçmiş ise disiplin cezası verilemez.

Disiplin cezasını gerektiren eylem, aynı zamanda bir suç teşkil eder ve bu suç için kanunda daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörülmüş olur ve ceza soruşturması veya kovuşturması da açılır ise, ikinci fıkrada belirtilen süre yerine bu süreler uygulanır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca kovuşturma sonucunun beklenmesine karar verilenler hakkında ise, mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren iki yıl geçmekle ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.";

4. "Soruşturma" kenar başlıklı 82. maddesinde,

"Hâkim ve savcılarının görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçları, sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları nedeniyle, haklarında inceleme ve soruşturma yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır. Adalet Bakanı inceleme ve soruşturmayı, adalet müfettişleri veya hakkında soruşturma yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle yaptırılabilir.

Soruşturma ile görevlendirilen hakim ve savcılar, adalet müfettişlerinin 101 inci maddedeki yetkilerini haizdirler.";

5. "Önceden izin alınmasını gerektirmeyen haller" kenar başlıklı 83. maddesinde,

"Adalet müfettişlerinin denetim veya soruşturma sırasında öğrendikleri ve gecikmesinde sakınca bulunan konuların soruşturması için önceden izin alınması gerekmez. Ancak, durum hemen Adalet Bakanlığına bildirilir.";

6. "Soruşturmada savunma" kenar başlıklı 84. maddesinde,

"Hâkim ve savcılarının savunmaları, soruşturmayı yapan görevlilerin üç günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirttiği bir tarihte alınır. Süresi içinde veya belirtilen tarihte savunmasını yapmayan bu hakından vazgeçmiş sayılır.";

7. "Tutuklama mercii" kenar başlıklı 85. maddesinde,

"Soruşturma sırasındaki tutuklama istemleri, son soruşturma açılmasına karar vermeye yetkili merci tarafından incelenir ve karara bağlanır.";

8. "Suça katılma" kenar başlıklı 86. maddesinde,

"Hâkim ve savcılarının suçlarına iştirak edenler aynı soruşturma ve kovuşturma mercilerine tabidirler.";

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

9. "Soruşturmanın tamamlanması" kenar başlıklı 87. maddesinde,

"Hâkim ve savcılar hakkında tamamlanan soruşturma evrakı Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilir. Bu Genel Müdürlük tarafından yapılacak inceleme sonunda düzenlenecek düşünce yazısı üzerine kovuşturma yapılmasına veya disiplin cezası uygulanmasına gerek olup olmadığı Bakanlıkça takdir edilerek evrak ilgili mercilere tevdi olunur veya işleminden kaldırılır.";

10. "Yakalama ve sorgu usulü" kenar başlıklı 88. maddesinde,

"Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hâlleri dışında suç işlediği ileri sürülen hâkim ve savcılar yakalanamaz, üzerleri ve konutları aranamaz, sorguya çekilemez. Ancak, durum Adalet Bakanlığına derhal bildirilir.

Birinci fıkra hükümlerine aykırı hareket eden kolluk kuvvetleri amir ve memurları hakkında yetkili Cumhuriyet savcılığı tarafından genel hükümlere göre doğrudan doğruya soruşturma ve kovuşturma yapılır.";

11. "Kovuşturma kararı ve ilk soruşturma" kenar başlıklı 89. maddesinde,

"Hâkim ve savcılar hakkında görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlar nedeniyle kovuşturma yapılması gerekli görüldüğü takdirde evrak, Adalet Bakanlığınca ilgilinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcılığına; Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında görevli hâkim ve savcılar hakkındaki evrak ise Ankara Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

Cumhuriyet savcısı beş gün içinde iddianamesini düzenleyerek evrakı, son soruşturmanın açılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına karar verilmek üzere ağır ceza mahkemesine verir.

İddianamenin bir örneği Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince, hakkında kovuşturma yapılana tebliğ olunur. Bu tebliğ üzerine ilgili, Kanunda yazılı süre içinde delil toplanmasını ister veya kabul edilebilir istekte bulunursa bu husus göz önünde tutulur ve gerekirse soruşturma başkan tarafından derinleştirilir.";

12. "Son soruşturma mercileri" kenar başlıklı 90. maddesinde,

"Haklarında son soruşturma açılmasına karar verilenlerden; birinci sınıfa ayrılmış olanlarla ağır ceza mahkemeleri heyetine dahil bulunan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının, son soruşturmaları Yargıtayın görevli ceza dairesinde görülür.

Birinci fıkra dışındaki hâkim ve savcılarının son soruşturmaları, yargı çevresi içinde bulundukları ağır ceza mahkemesinde yapılır.";

13. "Son soruşturma merciinin saptanması" kenar başlıklı 91. maddesinde,

"Bu Kanun gereğince haklarında kovuşturma yapılacak olanların, son soruşturma mercilerinin saptanmasında, son soruşturma zamanındaki son soruşturmadan önce görevden ayrılanların ise ayrılma zamanındaki sıfatları esas alınır.

Geçici yetkililer hakkında soruşturma ve kovuşturma mercilerinin saptanmasında yetkili bulundukları yerdeki sıfatları esas tutulur.";

14. "İlk soruşturmada itiraz usulü" kenar başlıklı 92. maddesinde,

"89 uncu maddede yazılı mercilerin tutuklamaya ve salıvermeye veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına ilişkin kararlarına Cumhuriyet savcısı veya hakkında soruşturma yapılan tarafından genel hükümlere göre itiraz olunabilir. Bu itiraz, ilgilinin yargı çevresi içinde bulunduğu ağır ceza mahkemesi hariç olmak üzere, kararı veren mahkemeye en yakın ağır ceza mahkemesinde incelenir.";

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

15. "İhbar ve şikâyetler" kenar başlıklı 97. maddesinde,

"Hâkim ve savcılar hakkında;

a) Belli bir konuyu içermeyen veya somut delile dayanmayan,

b) Başvuru sahibinin adı, soyadı, imzası ile iş veya yerleşim yeri adresi ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası bulunmayan,

c) Daha önceden şikâyet konusu yapılip sonuçlanan hususlarda yeni delil içermeyen,

d) Kanun yollarına başvuru sebebi olarak ileri sürülebilecek veya hâkimlerin yargı yetkisi ve takdiri kapsamında kalan hususlara ilişkin bulunan,

e) Akıl hastalığı sebebiyle vesayet altına alınanlar ile henüz vesayet altına alınmamış olmakla birlikte bu hastalığa duçar oldukları sağlık kurulu raporu ile belirlenenlerce verilmiş olan,

İhbar ve şikâyetler işleme konulmaz. Ancak (b) bendinde yazılı şartları taşımayan ihbar ve şikâyetlerin somut delillere dayanması durumunda, konu hakkında gerekli araştırma ve inceleme yapılır.";

16. "Yetkiler" kenar başlıklı 101. maddesinde,

"Adalet müfettişleri lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir ve soruşturmanın zorunlu kıldığı hallerde arama yaparlar. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kuruluşlardan doğrudan doğruya toplarlar. Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar.",

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

II- Anayasal güvence altında bulunan yargı bağımsızlığının ve hâkimlik ve savcılık teminatının aktif süjesi olan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının görevlerini hangi esaslara göre yapmaları gerektiği konusunda mevzuatımızda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda en önemli uluslararası metin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun 23/04/2003 tarihli oturumunda kabul ettiği "Bangalor Yargı Etiği İlkeleri"dir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27/06/2006 tarihli ve 315 sayılı Kararıyla Bangalor Yargı Etiği İlkelerinin benimsenmesine karar verilmiş ve bu husus Bakanlığımız Personel Genel Müdürlüğünce tüm hâkim ve Cumhuriyet savcılarına duyurulmuştur.

Söz konusu belgede altı temel değerden bahsedilmiş ve bu değerlere ilişkin ilkeler tanımlanmıştır. Bu belgede korunan değerler, bağımsızlık, tarafsızlık, doğruluk ve tutarlılık, dürüstlük, eşitlik, ehliyet ve liyakat olarak sayılmıştır.

Bağımsızlıktan bahsedilirken, hâkimin genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsız olacağı; tarafsızlıktan bahsedilirken, tarafsızlığın, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esası olduğu; bu prensibin, sadece karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olduğu; hâkimin, yargısal görevlerini tarafsız, ön yargısız ve iltimasız olarak yerine getirmesi ve mahkemede, mahkeme dışında, yargı ve hâkim tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak şekilde davranması gerektiği; doğruluk ve tutarlılıktan bahsedilirken, hâkimin meslekî davranış şekli itibarıyla, makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide herhangi bir serzenişe yol açmayacak hal ve tavır içinde olması ve hal ile davranış tarzı, yargının doğruluğuna ve tutarlılığına ilişkin inancı kuvvetlendirici nitelikte olması gerektiği; adaletin gerçek anlamda sağlanması kadar gerçekleştirildiğinin görüntü olarak sağlanmasının da önemli olduğu; dürüstlükten bahsedilirken, dürüstlük ve dürüstlüğün görüntü olarak ortaya konuluşu, bir hâkimin tüm etkinliklerini icrada esaslı bir unsur olduğu; hâkimin kendinden sadır olan tüm etkinliklerde yakışsız ve yakışık almayan görüntüler içerisinde olmaktan kaçınması

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

gerektiği; kamunun sürekli denetim süjesi olan hâkimin, normal bir vatandaş tarafından sıkıntı verici olarak görülebilecek kişisel sınırlamaları kabullenmesi ve bunlara isteyerek ve özgürce uyması ve özellikle yargı mesleğinin onuruyla uyumlu bir tarzda davranması gerektiği; hâkimin, kendi mahkemesinde, hukuk mesleğini icra eden kimselerle olan bireysel ilişkilerinde, objektif olarak bakıldığında tarafgirlik veya bir tarafa meyletme görüntüsü ya da şüphe doğuracak durumlardan kaçınması gerektiği; ailesinin, sosyal veya diğer ilişkilerinin, hâkim olarak meslekî davranışlarını veya vereceği yargısal kararları etkilemesine izin vermemesi gerektiği; hâkimlik mesleğinin saygınlığından bahsedilirken, kendisine, aile üyelerinden birisine veya herhangi bir kimseye özel çıkar sağlayacak şekilde kullanmaması, başka birisine kullandırtmaması gerektiği; ayrıca yargı görevinin yerine getirilmesinde, herhangi bir kimsenin kendisini etkileyebileceği izlenimine, kendisinin yol açmaması, başkalarının böyle bir izlenime yol açmalarına müsaade etmemesi gerektiği; hâkim ve aile üyelerinin, yargısal görevlerin yerine getirilmesine ilişkin olarak, bir şeyin hâkim tarafından yapılması, yapılmaması veya yapılmasına kayıtsız kalınması ile ilintili herhangi bir hediye, bir kredi, bir teberru ya da bir iltimas talebinde bulunmaması veya kabul etmeleri konusunda izin vermemesi gerektiği; eşitlikten bahsedilirken, hâkimlik makamının gerektirdiği performans açısından asıl olanın, herkesin mahkemeler önünde eşit muameleye tâbi tutulmasını sağlamak olduğu; ehliyet ve liyakatten bahsedilirken, hâkimin yargısal görevlerini layıkıyla yerine getirilmesine uygun düşmeyen davranışlar içerisinde bulunmaması gerektiği ifade edilmek suretiyle bir hâkimin veya Cumhuriyet savcısının uyması gereken etik değerler özü itibarıyla ortaya konulmuştur.

Avrupa Savcılar Konferansının 29-30/05/2005 tarihlerinde yapılan 6. oturumunda kabul edilerek, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca 10/10/2006 tarihli ve 424 sayılı benimsenmesine karar verilip, Bakanlığımız Personel Genel Müdürlüğünce hâkim ve Cumhuriyet savcılarına duyurulan Savcılar İçin Etik ve Davranış Biçimlerine İlişkin Avrupa Esasları da (Budapeşte İlkeleri) hemen hemen Bangalor İlkeleri ile benzer mahiyettedir.

Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının görevlerinin özelliği nedeniyle resmî ve özel yaşantılarındaki ilişkilerinde herkesten daha dikkatli olma zorunluluğu olduğu, ölçülü yakınlıkları aşmaması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu ilkeler ışığında değerlendirildiğinde, bile bile taraflı davranarak yanlış bir işlem yapması veya karar vermesinin dışında, böyle bir karar vermese bile o intibai uyandırabilecek şekilde davranışlar içerisinde girebilen, her konuda normal bir kimse gibi hareket etme serbestisine sahip olmayan bir hâkim veya Cumhuriyet savcısının, bu tür davranışlarının sorumluluğu gerektirecek nitelikte olduğu kabul edilmektedir.

Hâkimler ve Cumhuriyet savcıları, Anayasa ve kanunlarda kendilerine verilen görev ve yetkileri, yazılı olan veya olmayan ancak evrensel anlamda hâkim ve Cumhuriyet savcılarını bağladığında da kuşku bulunmayan etik kurallara tâbi olarak yerine getirmelidir. Aksine davranışın ortaya çıkaracağı sonuçların, suç veya disiplin soruşturmasını gerektireceği açıktır.

Türkiye Cumhuriyetinde, yargı bağımsızlığı ile hâkimlik ve savcılık teminatı Anayasa ve kanunlarla tam bir güvence altına alınmıştır. Ancak, tüm demokratik ülkelerde olduğu gibi devletin hiçbir erkine ve kurumuna, bu erki kullanan kamu görevlilerine sınırsız ve sorumsuz bir alan bırakılmamıştır. Kişilerin hürriyetlerini kısıtlayabilmeye kadar çok özel yetkilerle donatılmış hâkim ve Cumhuriyet savcılarının suç işleme özgürlüğü tanınmamıştır.

Suçluları soruşturma ve kovuşturmakla görevli hâkim ve Cumhuriyet savcıları, kendileri suç işlediğinde uygulanacak usul konusunda mevzuatımızda herhangi bir boşluk bulunmamaktadır.

III- Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının gerek disiplin gerekse suç soruşturmaları Adalet Bakanının görevlendirmesine bağlı olarak adalet müfettişleri ya da kendisinden daha kıdemli hâkim ve savcı eliyle yapılmaktadır. Hâkim ve Cumhuriyet savcıları hakkında bu işlemleri icra eden adalet müfettişleri, 2802 sayılı Kanunun Bakanlığımız Merkez Kuruluşuna atanma şartları ve şeklini belirleyen 37. maddesinin birinci fıkrası kapsamında, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Türk Ceza Kanunun 285. maddesinde ise, soruşturma evresindeki gizlilik ilke veya kuralının ihlâli hallerinde uygulanacak yaptırımlar belirlenmektedir.

IV- Son beş yıl içinde sonuçlanmış iki ayrı soruşturmada adalet müfettişlerinin talebi ve sulh ceza mahkemelerinin kararıyla sekiz hâkim ve Cumhuriyet savcısının iletişiminin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135. maddesinde yer alan katalog suçlardan olan rüşvet almak, ihaleye fesat karıştırmak iddiaları nedeniyle dinlendiği;

Adalet müfettişlerince talep olunanlar haricinde, Cumhuriyet başsavcılıklarınca 5271 sayılı Kanunun 135. maddesinde sayılan suçlar nedeniyle yürütülen soruşturmalarda, hâkim ve Cumhuriyet savcısı dışındaki çeşitli suç faillerinin iletişimi dinlenirken, bu suç şüphelileri ile hâkimlik ve savcılık mesleğiyle bağdaşmayacak şekilde görüşme ve konuşmaları tespit edilip, kayda alınmış ve ilgili Cumhuriyet başsavcılıklarınca Bakanlığımıza bildirilmiş toplam kırk hâkim ve Cumhuriyet savcısı hakkında, görevlendirilen adalet müfettişlerince, inceleme ve soruşturmaların icra edildiği;

Sonuçlandırılan bu soruşturmalar neticesinde düzenlenen müfettiş raporlarında, meslekten çıkarmaya varan disiplin cezalarının uygulanması ile kovuşturma icap eden hallerin görüş olarak Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirildiği;

İlgililerin kişilik haklarının ihlâl edilmemesi konusunda duyulan hassasiyet gereği, bu hâkim ve Cumhuriyet savcılarının adlarının bildirilmesinin uygun olmayacağına değerlendirildiği ve bu soruşturmaların soru önergesine konu edilen davayla bir bağlantısının bulunmadığı;

Halen bir kısım adalet müfettişleri eliyle yürütülen soruşturmalarda kaç hâkim ve Cumhuriyet savcısının iletişimlerinin denetlendiği, soruşturmaların sebebinin ne olduğu ve iletişimi denetlenenlerin kimlikleri konusunda bilgi verilmesinin mümkün bulunmadığı;

Sonuçlandırılmış soruşturmalarda olduğu gibi, yürütülen soruşturmalarda da iletişimin dinlenilmesi kararlarının, mevzuata uygun suç tipleri için, soruşturmayı yürüten adalet müfettişinin takdirine bağlı olarak ya doğrudan ya da ilgili Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla yetkili ve görevli mahkemelerden talepte bulunularak gerçekleştirildiği;

Soru önergesinde ifade edilen sayıda hâkim ve Cumhuriyet savcısının dinlendiği belirtilen şehre ilişkin Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığında herhangi bir bilginin mevcut olmadığı;

İletişimin dinlenilmesinin adalet müfettişlerinin sıklıkla başvurdukları bir delil toplama aracı olmayıp, ancak ve ancak ihbar ve şikâyetin içeriğine göre 5271 sayılı Kanunun 135. maddesinde sayılan katalog suçlar bakımından kuvvetli şüphe halinin bulunduğu ve başka türlü delil elde edilmesinin mümkün olmadığı durumlarda, kanunlarla tanınan yetkiler çerçevesinde kullanıldığı,

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.
Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan